

Het Garen-en-Band-meisje

EEN VERHAAL VOOR ONZE KINDEREN

door
P. J. KLOPPERS

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

Het Garen- en Bandmeisje.

EEN VERHAAL VOOR ONZE KINDEREN

DOOR

P. J. KLOPPERS.

NIJKERK
G. F. CALLENBACH.

I.

HET GAREN- EN BANDMEISJE.

't Was kerstavond. 't Was overal kerstavond, in de kleine landstad F. Ja, daar werd het ook om vier uur al donker en om half vier begon het te sneeuwen, juist zooals het op kerstavond behoort. Boven op den wal stond een klein huisje, vlak bij de trap, waarlangs ge van den wal afdalen kondt naar buiten en, als ge dat deedt, stondt ge op den straatweg, die u van F. naar B. bracht. Dat doen we nu nog niet. Wat zouden we er aan hebben? 't Is veel te ver, om naar B. te gaan. Voorloopig hebben we genoeg, als we weten, dat het langs den geheelen weg ook om vier uur donker werd en dat het om half vier begon te sneeuwen, juist zooals het op Kerstavond wezen moet en zoo was het te B. ook. We blijven hier, bij het huisje op den wal. 't Huisje zag er wel wat vervallen uit. 't Hing van voren naar den kant van de stad over en van achteren naar buiten, alsof het van plan was geweest, om in de stad te vallen, maar medelijden gehad had met de menschen, die het op hun hoofd zoude krijgen, en of het toch geen lust had om buiten terecht te komen. 't Dak lag daardoor wel wat krap op de muren, haast moer er tusschen dan er over heen. De bewoonsters waren wel eens bang, dat het invallen zou, maar daar zorgde de Heer

daarboven wel voor, dat ze het dak niet op hun hoofd kregen. Door de kleine ruitjes zat een meisje te turon. 't Was erg schemerig binnen en daarom keek ze maar naar buiten, naar de dikke boomen op den wal en naar de sneeuwvlokken, die door den noordenwind tegen de ruiten gejaagd werden en naar . . . .

Lize was elf jaar oud. Drie jaren had ze al gewoond in 't huisje op den wal. Vroeger woonde ze ginds bij 't kasteel. Bij helder weêr kondt ge de torentjes en de klok boven de boomen zien uitsteken, als ge door de glazen staardet en als ge een eindje den wal oploopt, dan zaagt ge het geheele kasteel tussehen de boomen door. Nu kondt ge er niets van zien. Maar daar vlak bij had zij vroeger gewoond, niet verder er af, dan het huisje hier van de poort af stond en dat was niet ver. Haar vader was tuinman op het kasteel geweest, maar de heer was gestorven en het kasteel was verkocht. O dat jaar! Lize moet er maar niet veel aan denken, want dan wordt haar het hartje zoo vol en, als ze dan naar buiten kijkt, is 't of er nog duizend sneeuwvlokken meer dwarrelen, door de ruiten heen tegen haar gezicht en dan wordt het in eens veel donkerder. Ze hield zooveel van 't kasteel en vooral op een avond als dezen denkt ze er nog eens zooveel aan. Vroeger mocht vader op één na den mooiste kerstboom zoeken uit het geheele bosch. De mooiste was voor 't kasteel en op één na de mooiste voor het tuinmanshuis en nu . . . Ze was gestorven nog in het bosch geweest en ze had er één uitgezocht, een pracht van een boom. Zóó hoog en zóó recht en geheel rondom den stam met stevige takken bezet. Maar de boom stond er nog, als ten minste de nieuwe tuinman hem niet voor zijne kinderen uitgegraven en in het tuinmanshuis gebracht had.

Vader was dood en moeder en ze lagen ginds ter zijde van den weg, onder den hoogen populier. Dáár lagen ze bij elkaar ver van Lize af en Lize was bij tante in huis gekomen, hier op den wal. Tante was erg goed voor haar en zij hield veel van tante. Elk jaar had tante er voor gezorgd, dat Lize ook een kerstboom gehad had, juist als vroeger, toen hare ouders

nog leefden. Tante meende: Lize miste toch al genoeg en ze wilde haar niet gaarne meer laten missen. Maar 't scheen wel dat tante wat veel van hare krachten gevegd had, want ze was nu reeds zes weken bedlegerig. Tante ging anders dag aan dag uit werken. Geen dag was ze te huis. Doch nu duurde het te lang. In de huizen, waar zij werkte, had men zich van nieuwe hulp voorzien en tante en Lize begonnen armoede te lijden. 't Dood de goede vrouw 't moest leed voor haar kleine lieveling en Lize betreurde het 't meest om tante. Wat had zij nu gaarne voor tante willen arbeiden, doch 't kon niet; men wilde haar niet hebben. Ze kon schrobben en schuren als de beste, dat zeide tante zelve; maar wat hielp het? Men zeide dat ze nog maar een kind was en men wilde haar niet hebben. 't Eten werd schaarscher en tante al zwakker. Ze had verdriet, de kleine Lize, ja, dat had ze!

Dezen middag had tante haar bij het bed geroepen en gezegd: »Lize, go zult het dit jaar zonder kerstboom moeten doen, meiske. 't Spijt me erg voor u, maar 't is niet anders. De Heer weet, waar het goed voor is en daarom moet ge er niet bedroefd om zijn!» — En ze had geantwoord: »o Dat is niets, tante, als u maar beter wordt. Wat moet ik toch beginnen, als u eens....!» Meer had ze niet kunnen zeggen. Ze had door de ruiten heen naar den hoogen populier gekoken en toen kon ze niets meer zeggen. Tante had gezegd: »Kind, de Heer weet het alles! Maak u maar in geen ding bezorgd. Hij verlaat de wezen niet en Hij zal ook wel voor u zorgen! Laat het maar op Hem aankomen!» En ze had met hare magere hand over Lizcs blonde haren gestreken en zeker was ze ook aangedaan geweest. Dat nu kon Lize niet verkroppen. Dat ze geen kerstboom had, was niets maar dat tante schreide en dan nog wel op een dag, waarop ze haar anders 't grootste genoegens bereidde, dat was haar teveel.

Kon tante maar versterkende middelen krijgen! De dokter had zelve gezegd, dat ze dan wel gauw beter zou zijn, maar hoe er aan te komen? Vragen, neen, dat wilde tante niet, en, al had tante 't gewild, dat kon Lize niet. Werken, dat kon

ze en wou ze gaarne, hard werken van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. He ja, dat haar de oogen dicht vielen! Maar bedelen, neen!

Zoo dacht ze en ze staarde naar buiten. Daar kwam haar eensklaps wat in de gedachten. Zou tante slapen? Ze ging zachtjes naar het bed en overtuigde zich, dat de zieke werkelijk ingesluimord was. Nu stak ze voorzichtig de lamp aan, klom op den stoel bij de linnenkast en nam een kistje daarvan af. 't Was haar eigen naaikistje, dat ze eens op haar verjaardag van moeder gekregen had. Moeder had het zelf gevuld. Er zat van alles in: een schaar, een tornmesje, een brief met spelden, een doosje met naalden, garen, band; kortom, ge kondt niets verzinnen, of moeder had er voor gezorgd. Lize had het tot heden niet gebruikt: tante had gezegd, dat ze er maar zuinig op moest wezen en had haar altijd zoo goed voorzien, dat ze niet noodig had haar eigen naaikist aan te spreken. Zou ze die niet kunnen verkoopen? Eerst al, wat er in was, stuk voor stuk en dan de kist zelve? Ze zou er wel drie gulden voor krijgen, dacht ze, en drie gulden, wel, daar zou tante vleesch en groente van eten en weér beter worden en zo zouden kerstavond vieren en geen honger meer hebben, want, honger had ze wel. Moeder zou 't heel goed vinden, dat ze de kist verkocht, omdat het voor tante was. Tante zou wel knorren, maar dat was niets, als ze maar eens eerst beter was! Ze zou het doen en een glans van genoegens straalde op haar gelaat bij de gedachte aan haar handel. Het had haar voortdurend gehinderd, dat ze niets voor tante doen kon, dat zij bloot in de wereld was, om tante tot laat te wezen. Nu zij meende, ook iets te kunnen doen, gevoelde zij zich zoo gelukkig. Ze moest er een beetje als eene koopvrouw uitsien, daarom bond ze een sterk lint aan de hengsels, die terzijde aan het kistje bevestigd waren en zóó droeg ze nu als een echte koopvrouw haar waar aan een band om haar hals. Reeds had ze haar hoedje opgezet en ze wilde de deur uitgaan. Doch weder bedacht ze zich. De koopman in aardewerk, die des zomers potten en pannen aan tante verkocht, had op zijn mars geschilderd en op zijn potten en pannen doen bakken:

»Aan Godes zegen is 't al gelegen!« Zij had hem eens gevraagd, wat dat beteekende en hij had geantwoord: »Lieve Lieske, ik wil daarmede zeggen, als God de Heer mij zegent, dan gaat mijn handel goed en ik heb mijn mars spoedig leëg verkocht, maar als ik zonder Zijn zegen mijn handel drijven moet, dan helpt mij al mijn praten niets. De menschen nemen toch niets van den koopman. Lieske, denk er ook om, al drijft ge misschien nooit handel, Gods zegen hebt ge altijd noodig!« Zoo had de pottenkoopman gezegd en zij dacht er om, telkens als zij zijne potten of panuen zag en het randschrift las. En nu was ze selve koopvrouw en had zij dien zegen dubbel noodig. Met haar naaikistje voor zich, knielde zij voor een stoel neder en het jeugdige hart van het meisje verhief zich tot den Onzichtbare, dwars door het donker en de dichte sneeuw en door al het trouwige van den kerstavond heen. »Lieve Heer, zegon Gij de kleine koopvrouw!« zoo bad zij en de Heere daarboven hoorde het. Dat gevoelde Lize ook, ja, zij wist het zóó zeker, dat ze blij opstond en zachtkens de deur uitging, overtuigd, dat ze rijk terugkeeren zou. En wat zou tante dan wol zeggen?

Nauwelijks was zij buiten, of zij wilde reeds beginnen te roepen: »Koop! Koop! Garen en band te koop!« Doch zij bedacht zich. Hier op den wal liep toch niemand, niemand dan de schildwacht, wiens eentonige tred haar uit de verte tegenklonk. Maar waar zou zij heengaan? Zij was even onzeker op dit punt, als het huisje van tante, ook al volgde zij daarvan het voorbeeld niet zóó schroomvallig, dat ze bleef staan, waar ze was. Zij besloot het eerst in de stad te beproeven, omdat daar toch de meeste menschen liepen. Zóó daalde zij dan de trap af, welke van den wal in de stad voerde. 't Was donker, maar zij liep er op toe, alsof het helderlicht dag was. De jachtsneeuw viel al dichter en de wind sloeg haar de sneeuwvlokken in 't gezicht. Dat deed pijn, maar zij voelde het niet; zij riep maar: »Koop! Koop! Garen en band te koop! Wie moet er garen en band koopen!« 't Was koud, scherp koud. Zij werd huiverig en daarom liep ze zóó hard de eene straat uit, de andere in. Er waren niet veel menschen op de straat

en die er waren, liepen nog harder dan zij en telkens, als zij menschen tegenkwam, of dezon achter haar aankwamen, riep ze: »Koop! Koop!« Maar niemand luisterde naar haar, niemand bleef staan en niemand verwaardigde zich om haar kistje eens door te snuffelen, zooals tante altijd deed, als de pottenkoopman met zijn mars op den wal aankwam. 't Eenige, wat eenige voorbijgangers deden was, haar met groote oogen aan te zien, alsof ze zich over haar verwonderden en een enkelo zeide zelfs: »meid, zijt ge mal? Maak maar gauw, dat ge tohuis komt met uw garen en band!« Maar neen, dat deed ze niet. Als ze haar garen en band kwijt was en er geld voor had en als ze voor dat geld vleesch en groenten gekocht had, zie, daarmee wilde ze dan gauw naar huis gaan.

Langs de straat gelukte het niet met den handel. Dat kwam zeker, omdat het te koud was en te donker. De menschen konden niet zien, hoe netjes alles er wel uitzag in haar kistje en ze konden ook niet zien, wat ze kochten. Daarom deden ze het zeker niet. Ze zou maar eens doen, zooals de pottenkoopman, hier en daar en overal aankloppen of bellen; dan zou 't wel beter gaan.

Zóó deed ze, maar de één sloeg haar de deur voor de nous dicht en de ander zeide: »Kom morgen ochtend maar weer!« of »als kerstmis voorbij is!« Hier zeide men onvriendelijk: »meen je, dat we van avond garen en band gebruiken?« en dáár: »als ik je waa, kwam ik 's nachts om je waar te venten!« en een derde grauwde haar toe: »maak, dat je weg komt, meid, of ik . . . « Zouden die menschen en die kinderen ook kerstavond vieren? dacht ze. Hoe is 't mogelijk, dat ze dan zóó onvriendelijk zijn? Ze wist het nog heel goed: vader en moeder waren nooit onvriendelijk tegen arme menschen en tante evenmin, maar als 't kerstavond was en er kwam dan nog een arm mensch, dan kregen zij een dubbel portie. Arm mensch! Maar zij was toch niet arm; zij bedelde niet. Een kleine koopvrouw, dat was ze! Nu ze er goed over dacht, bevroemde het haar niet en ze was dom geweest, dat ze het in de stad geprobeerd had. De pottenkoopman had het immers dikwijls tegen tante gezegd, dat de menschen in de stad zoo onvrien-

delijk waren en dat hij veel liever met de buitenmenschon handelde en dat hij maar blij was, dat tante tusschenbeiden in woonde en dat hij altijd zoo goed met haar handelen kon. Ja, 't was dom, dat ze maar niet dadelijk naar buiten gegaan was. De menschen in de stad konden alles dichtbij in de winkels koopen en, als er een koopman aan de deur kwam, dan was het wel, of hij kwam bedolen. De boerenmenschon konden het niet zoo dichtbij krijgen en ze waren blij, als iemand het hun aan de deur bracht en ze behandelden een mensch, zooals 't behoort. Dat alles had ze vooraf moeten bedenken en 't was dom, dat ze 't niet gedaan had. Maar ze was ook nog zoo'n *kleine* koopvrouw en ze had nog geen verstand van handelen. Nu zou ze het buiten probeeren en dan moest het beter gaan, want aan Godes zegen was 't al gelegen en ze had immers den Heer om zogen gebeden!

Met zulk een kinderlijk vertrouwen ging zij de straten weêr door, de stad uit. Ze was er nu zoo vast van overtuigd, dat ze buiten handel drijven moest, dat ze in het geheel niet meer »Koop! Koop!« riep, zoolang als ze in de stad was. Daar straalde haar door de ruiten van een groot boerenhuis de glans van wel honderd kaarsen toe. Ze sloop er even heen en ging op haar teenen staan, om naar binnen te zien. Een groote kerstboom stond midden in de kamer. Ho, wat was die heerlijk! Wat hing er een boel aan! Zooveel had er nog nooit aan haar kerstboom gehangen, bij vader en moeder thuis. Maar haar boom was mooier dan dezo, ja, veel hooger en voller; dat was zeker! Brrr, wat was dat koud! Hare handen deden pijn, terwijl zij de vensterbank vasthield, om gemakkelijker op haar toonen te kunnen staan. Maar neen, zij kon niet langer. Hare voeten werden zoo stijf. En, als tante eens wakker werd! Kom, gauw naar buiten!

Ze kon 't niet zien, hun huisje, toen ze onder de poort doorliep. De sneeuw viel ook zóó dicht en ze was zóó scherp, dat ze niet eens lang naar boven kon kijken. Maar toeh, daar moest het staan! Haar hart klopte. Als tante 't eens wist. Maar tante wist het niet. Ze zou 't eerst weten, als ze terugkwam, met de groenten in haar boezelaar en het vleesch in

het papier in haar hand. Misschien word tante wel pas wakker, als ze 't vuur aangelegd en het vleesch en de groenten in den pot er boven gehangen had.

En dan zouden ze ook kerstavond vieren! Neen, niet zoo als vroeger, maar toch kerstavond!

II.

WAT EEN GAREN- EN BANDMEISJE DROOMEN KAN.

De klok op de poort sloeg juist vijf, toen zij buiten de stad kwam. 't Sneeuwde hier buiten nog erger dan in de stad. De wind was zoo scherp en woei de sneeuw vlak tegen haar gezicht. Maar dat was niets. Ze zou maar doen, alsof ze 't niet voelde; toch voelde ze 't wel. Daar was ze aan de eerste boerenplaats. Ze liep het vondertje voorzichtig over, want de planken waren zoo glad van de sneeuw. Ze ging het hek binnen. »Waf! Woef!» klonk het haar tegen en een groote hond deed zijn ijzeren kotting hard rammelen en sprong uit zijn hok, regelrecht op haar aan. Ze schreeuwde geweldig en in doodelijken angst vloog ze over de gladde planken van den vonder terug naar den straatweg. Ze snelde een eindweega voort en 't zweet brak haar uit. Eerst nu durfde ze even omkeeren en uit de verte hoorde ze den hond nog blaffen. Hoe had ze zoo hard over den vonder durven gaan! Ja, maar als een booze hond op u los komt, dan vraagt go niet, of het vondertje glad is. Ze gloeide nog van angst en toch was ze koud, stijf van de koude. In duizend vreezen liep ze naar de tweede boerenwoning. Gelukkig! Hier liet zich geen booze hond hooren, maar niemand was er tehuis. Ze waren allen naar de kerk, zeide een kleine jongen en deze raadde haar, om maar niet weer te komen, want 's avonds kocht het volk toch geen garen en band. Dit wist ze al vast en daar

mee ging ze naar de derde boerderij, vandaar naar de vierde, toen naar de vijfde. Schoon de monschen buiten vriendelijker waren dan in de stad, toch had ze nog niets verkocht. 't Werd al kouder en de sneeuw werd al dichter en haar bartje al droever. Toch liep ze voort. Ze zou het aan het kasteel nog eens probeeren en, als 't daar ook niet gelukte . . . . Haar tred werd al langzamer, hare oogleden werden zoo zwaar! Wat kreeg ze een slaap en toch slaap was het niet. 't Was zoo vreemd, alsof de grond onder hare voeten voortliep en zij staan bleef, de grond met het kasteel en de boerderijen en de stad. Wacht, daar ligt zoo'n groote steen aan den ingang van de kastanjelaan, die naar het kasteel leidt. Daar moet ze eens even rusten. Gelukkig, nu is ze er. 't Was juist bÿtijds. Want hare voeten waren zoo stijf, dat ze haast niet meer loopen kon en 't ging alles nog onder haar heen en bij haar voorbij, de wal en de poort en tante's huisje. Ze ging zitten op den steen en ze voelde, dat ze er afgleed en in de dikke sneeuw lag. Zie, nu lag ze eerst rustig en ze liet alles maar voorbijgaan, de toren van 't kasteel en 't bed van tante en 't huisje, waarin hare lieve ouders gewoond hadden. Maar kijk nu stond het stil en waarom zou ze niet naar binnen gaan? Ze was weer bij vader en moeder. Vader gaf haar wel honderd kussen en moeder drukte haar aan het hart en noemde haar telkens: »lieve Lize,« en dat deed haar zoo goed. Ze brachten haar samen in de voorkamer. Dáár stond een groote kerstboom, op één na de mooiste uit het gahoele bosch en zóó vol. Wel dertig, veertig kaarsen wierpen den glans harer vlammen over den boom en deze droeg allerlei rijke geschenken voor haar. Juist dingen, waarover ze den laatsten tijd veel gedacht had en die ze wel gaarne wilde hebben en ook een mooi naaikistje met garen en band en alles er in, wat er bij behoort. En ze kreeg haar voorschoot vol met groente en een groot stuk vleesch voor tante. Tante was er ook bij, gezond en wel en zij was zóó gelukkig. Vader vertelde zóó mooi van den Heere Jezus en hoe Hij in de kribbe lag als een hulpeloos kind en dat voor haar, om haar rijk en gelukkig te maken. Nooit had vader zoo mooi verteld. 't Was, of ze alles zag! De kribbe en

de herders met hunne schaapjes en de engelen. Maar kijk, wat dansen de lichtjes! Ach, ze gaan alle uit, alle zoo maar op eens en nu is 't zoo donker. Ze roept vader en moeder en tante, maar ze geven haar geen antwoord: ze zijn er niet meer. Ze wordt erg angstig en 't was haar, of zij vreemde stemmen hoorde en bij vreemde menschen was.

»Waar ben ik toch?» waagde zij eindelijk te vragen.

Op 't kasteel was 't ook Kerstavond. Hier was het ook om half vier begonnen te sneeuwen en om vier uur was 't al donker. Maar wat gaf men er om! 't Was lekker warm in de kamer en in de zaal en helder licht ook. Vooral in de zaal. Daar stond de groote kerstboom, de mooiste uit het bosch, met wel honderden lichtjes en een keur van geschenken. Er was vroeg gegeten, want men wachtte heel wat gasten: de dokter met zijne vrouw en de notaris, die dicht bij de stad woonde en de wethouder, die in de stad woonde, dicht bij den wal. Het huisje op den wal had men overgeslagen, daaruit was niemand genoodigd en toch de bewoonsters waren vroeger, vaste gasten, op wier tegenwoordigheid men altijd rekende. Maar gasten waren er ook genoeg. Wel twintig groote en kleine menschen verdrongen zich om den boom en bewonderden dien om strijd, terwijl het kleine volkje reeds aan het gissen en rekenen was, voor wien toch wel dit en voor wien dat wel zijn zou uit dien rijkdom van geschenken. Toch wachtte men nog moerdere feestgenooten. Oom en Tante uit de stad zouden nog met neef en nichtje komen en zonder hen kon men niet beginnen. Ze zouden waarschijnlijk oponthoud gekregen hebben, want zij waren anders prompt op hun tijd. Doch luister! Daar meende men toch een rijtuig te hooren naderen, al gleden de wielen ook zóó zacht over de sneeuw. Jawel, een paard hinnikte. De bel ging over. Dat waren ze bepaald. Maar wat duurde het lang, eer ze binnen kwamen en wat een druk gesprek in de vestibule. 't Jonge volkje kon zijn ongeduld niet langer bedwingen. Men ijldte uit de zaal, de gang door, de nieuwe bezoekers tegemoet. De jongen gingen voor, de volwassenen volgden. Wat was dat? Een arm meisje, van koude

verstijfd, werd door oom en den knecht naar binnen gedragen. »Wat is-dat, Anette?« vroegde de vrouw des huizes aan de dame, die uit het rijtuig gestegen was, nadat ze haar hartelijk begroet had. »Wat is dat? Och 't arme schaap! 't Is verkleumd van de koude! Waar vindt ge het?« »Wel,« antwoordde de zangesprokene, »we reden de laan in. Toen hield de koetsier plotseling stil en sprong van den bok. Wij meenden, dat er een ongeluk gebeurd was en openden het rijtuig.

»Vergeef mij, mijnheer,« zeide de man, »maar daar ligt een arm schaap bij dien steen. De stumperd schijnt wel bevroren. Mijn oog viel er juist op, toen we draaiden en 't licht van de lantaarn er op scheen.«

We kwamen naderbij, terwijl de koetsier ons lichtte en daar lag het arme kind, zóó stijf en koud, dat mijn hart er van brak. Ze had een band om haar hals hangen en daaraan was een naaikistje bevestigd.

»Wat sullen we met het kind doen?« zeide mijn man. »Willen we naar het kasteel gaan en vragen, of het goed is, dat we haar er brengen?«

»Wel neen, ze kan direct medegaan. Dat is zeker goed; dat neem ik op mijne verantwoording. 't Kind mag daar geen minuut langer in de koude liggen.«

»Daar hebt ge wel aangedaan, lieve zuster,« zeide de vrouw des huizes. »Focé, 't arme kind nog langer daar te laten. Maar waar gaan we met het meiske heen.«

»Och, pa, laten we haar maar bij ons in de zaal brengen!« vroegde Alice, de jongste dochter van den bewoner. »Daar is 't warm!«

»He ja, naar de zaal!« riepen de overigen, »daar is de dokter toch ook!«

Zoo kwam dan Lize toch op het kasteel en toch bij den kerstboom daar, al had men haar niet genoodigd. 't Huiske op den wal had men overgeslagen, doch de Heer daarboven, die de kinderen bemint, vond het niet goed.

Het meisje, dat door de koude bevangen was, werd op de kanapee neêrgelegd en allen waren ijverig in de weer om haar tot het bewustzijn terug te roepen, volgens de voorschriften,

door den dokter verstrekt. Nadat een kwartier lang alle pogingen vergeefs geweest waren, zoodat sommigen der kleinen reeds voor het ergste bezorgd waren, sloeg Lize eindelijk de oogen op. Zij zag daar zoovelen om zich heen, die zij niet kende, maar allen zagen haar even vriendelijk aan en daarom waagde zij te vragen: »waar ben ik?»

»Op het kasteel, mijn kind!« antwoordde de dokter. »Voelt ge u wat boter?»

»Ik ben niet ziek, mijnheer! Tante, die is erg ziek,« zeide Lize, doch hare zwakke stem verried maar al te zeer, dat zij althans niet recht gezond was. Zij zag voor zich en terzijde. Daarna zag zij de omstandors aan; 't was duidelijk, dat zij wat miste.

»Zoekt ge iets?» zeide de dokter.

»Mijn naaikistje, mijnheer?» antwoordde Lize beschroomd.

»Dat is hier! Dat heb ik binnengebracht,« zeide tante Anette. »Wacht, ik zal het hier bij u zetten, dan zijt ge tevreden, niet waar?»

't Was, of de blik op het kistje haar nieuw leven bijzette. Ze stond op, sloeg den band, waaraan haar kistje hing, om den hals en riep luid: »Koop! Koop! Garen en band te koop!»

»Och, zo heeft zeker onderweg den inhoud van haar kistje willen verkoopen en is toen door de kunde bevangen,« merkte de vrouw van den dokter op. De jongelieden begonnen luidkeels te lachen, toen zij den uitroep van de kleine koopvrouw vernamen.

»Straks, meid,« zeide de vrouw des huizes »ge moet eerst wat eten. Kijk eens, hier hebt ge een lekkere boterham en een kop warme thee! Eet nu maar eerst en dan moet ge ons eens vertellen, waarom ge eigenlijk zoover naar buiten gekomen zijt in dit weer en zoo laat.«

Lize liet zich niet ten tweeden male noodigen. Ze at zoolang, totdat het laatste spoor van de boterham verdwenen was en gevoelde zich nu geheel versterkt en verkwikt.

»Zoudt ge nog gaarne een boterham eten?» vroegde haar gastvrouw haar. Lize bedankte haar recht vriendelijk. Intuschen was men uit de antwoorden, welke zij op verschillende vragen gaf, reeds veel sangaande haar te weten gekomen.

Zij had medegedeeld, dat vader en moeder dood waren en ginds onder den populier rustten, dat vader tuinman geweest was op het kasteel en dat ze hier wel meer geweest was op kerstavond bij den kerstboom, dat ze vroeger, toen haar vader nog leefde ook een kerstboom had, op één na den mooisten boom uit het bosch, en dat tante er voor gezorgd had, dat ze ieder jaar een kleinen kerstboom tchuis had. Maar tante was nu ziek en er kon nu niets van komen.

»Mag ik wel naar huis gaan, mevrouw?« vroegde zij, »tante zal zoo ongerust over mij worden?«

»He neen, nog niet!« riepen de kinderen, »ge moet ons nog eerst eens vertellen, hoe ge hier kwaamt en wat ge woudt doen en dan moet ge van avond bij ons blijven. 't Is hier heerlijk van avond bij den kerstboom en ge krijgt zeker ook wat mede.

We krijgen allen wat!«

't Was duidelijk, dat allen, groot en klein behagen schepten in het eenvoudige, lieve meisje en de belangstelling voor haar was niet weinig vormeorderd, toen zij vertelde, dat zij hier vroeger dikwijls bij den kerstboom geweest was, toen die andere mijnheer nog leefde. Lize wist waarlijk niet, wat ze doen moest. Zij vond het hier recht aangenaam en toch, tanto zou doodelijk ongerust over haar worden. Doch de vrouw des huizes stelde haar gerust. »Ge kunt nog wel een poosje hier blijven, Lize, ik heb een boodschap aan uwe tante gezonden om haar gerust te stellen. Als ge ons eens alles verteld hebt, moogt ge naar uwe tante gaan.«

Lize vertelde nu al haar wedervaren. Hoe ze in de stad teleurgesteld was, doch dat had ze wel vooruit kunnen weten, als ze maar niet zoo dom geweest was om te vergeten, wat de pottenkoopman gezegd had. Hoe ze ook buiten vergoofs trachtte haar waar aan den man te brengen en er nu zeker van geweest was, dat zij ze op het kasteel verkoopen zou. Immers »aan Godes zegen is 't al gelegen« stond er op de potten en pannen van den koopman en ze had den Heer om zegen gevraagd, vóór ze heenging.

»Kom, dan wil ik nu eens probeeren, of ik beter handel

drijven kan dan gij, kleine meid,» zeide Gerard, de oudste der kinderen op het kasteel. Hij nam het kistje op, sloeg den band, die er aan bevestigd was, om zijn hals en riep met eene stem, zoo helder als eene klok: »Garon en band te koop! Heeren en dames, wie moet er garon en band koopen? Uitzoeken maar! Nergens zoo fijn en zoo goedkoop als bij den koopman!»

Allen lachten hartelijk om den schalk en zelfs Lize kon een glimlach niet bedwingen.

»Hebt ge ook schaartjes bij u, koopman?» vroegde zijne moeder, die de rij der koopers openen wilde.

»Zeker, mevrouw, 'k heb er nog óón over! Een beste, mevrouw! Zoo'n snede trefst ge nergens; kijk eris, wat snoepelijke oogen! 't kunt er nauwlijks uw vinger door krijgen.«

»Hooftol kost het, koopman?» vroegde zijne moeder, met recht trotsch op een knaap, die zooveel aanlog verried om handel te drijven ten behoeve van een arme weeso.

»Zoo'n schaartje Mevrouw, zoo'n best schaartje! Dat wil ik geven voor een gulden vijftig cents. Spotkoop, mevrouw, maar 't moet onder ons blijven. 'k Zou het bij een ander niet kunnen doen voor dat geld.«

»Dat wil ik best gelooven,» zeide de vrouw des huizes, glimlachende. »Een ander zou 't er u niet voor geven. Daar hebt ge uw daalder en ga nu maar gauw naar eene andere deur! Gij zijt mij te duur!«

»Hoe kunt ge 't zeggen, mevrouw! Dat heeft me nog nooit iemand gezegd; mevrouw, op eene andere keer als 't u belooft.«

Met deze woorden en een glimlach op 't gelaat keerde Gerard zich tot de overige leden van 't gezelschap, die hem bestormden met de vraag, of hij dit had en of hij dat had en hem ver- weten, dat hij veel te lang praatte. Intusschen kocht de een naalden, de ander garen, een derde een tornmesje, een vierde eene rijgpen, tegen zulke fabelachtig hooge prijzen, dat waarlijk menig koopman in garen en band de kleine Lize om haar handel zou benijd hebben. Gerard werd hoe langer zoo meer opgewekt, toen hij zag, dat de koopmanschap zóó welslaagde en luide zong hij :

»Garen en naalden en wat wil je meer?
De koopman komt van 't jaar niet wêer.«

Intusschen was 't moeilijk uit te maken, wie er nu meer ijver betoonde: de kleine koopman, om zijn waar aan den man te brengen of zijne klanten, om er hem van te ontdoen. Zoo-veel is zeker, dat in weinig tijds het kistje goen enkel verkoopbaar artikel, maar daarentegen een aardig sommetje gelds bevatte.

»Zal ik het kistje ook maar verkoopen?« vroegde Gerard aan Lize.

»Zoudt ge dat ook verkoopen, als 't van mij was, Gerard?« vroegde zijne moeder.

»Voor geen goud en al had ik nog zoo'n honger!« antwoordde de knaap, die toratond gevoelde, dat zijne moeder het aan Lize wilde doen behouden als eene herinnering aan hare lieve ouders. Hij nam nu het kistje van zijn hals en bood het Lize aan.

»Wel, kleine koopvrouw, zijt ge nu tevreden over mij?« vroegde hij.

»Ik dank u wel hartelijk, jongheer en u ook, allen, die gekocht hebt uit mijn kistje,« stamelde Lize, terwijl ze een kleur van blijdschap kreeg, toen ze de groote som gelds zag, welke in 't kistje lag. Zij verlangde nu maar om tante haar geluk te mogen mededeelen en zij waagde aan de vrouw des huizes, die zich na den handel een oogenblik uit de kamer verwijderd had en nu weder teruggekeerd was, te vragen, of zij het nu aan tante mocht brengen.

»Zeker, kindlief,« antwoordde deze, »maar ge gaat niet alleen. De knecht gaat u naar huis brengen. Ge mocht eens weer op den witten steen gaan uitrusten,« zeide zij schortsende. »Intusschen ziet gij wel Lize, dat de Heer daarboven luistert, wanneer een kind Hem goede dingen vraagt uit een eenvoudig hart. Ik hoop maar voor u, dat uwe goede tante spoedig hersteld zijn zal. 't Is den Heer bekend, hoezeer ge haar noodig hebt om voor u te zorgen. Wees maar gerust: Hij verlaat de weezen niet.«

Lize nam nu afscheid van het gezelschap, want reeds stond een bediende op haar te wachten, om haar naar hare woning te geleiden. Eigenlijk was zij liever alleen gegaan; dan had ze, vóór ze tot tante terugkeerde, nog het vleesch en de groenten kunnen koopen, waarvan zij zich zooveel goeds beloofde voor hare verzorgster. Ze liet hiervan intusschen niets blijken, maar sprak vriendelijk met den bediende. Deze deed haar allerlei vragen sangaande hare ouders en Lize, die bijna ovenveel eerbied koesterde voor den livreeknecht als voor den heer van 't kasteel, beantwoordde ze eenvoudig en kinderlijk. Meermalen vraagde zij, of ze op hare beurt 't mandje eens dragen zou, 't welk hem door zijne meesteres medegegeven was, doch dan glimlachte hij en zeide, dat het de mooite niet waard was.

Hoe gansch anders was die terugtocht dan Lize's reis naar het kasteel. Wel was het even donker, maar in haar hart was het heldere zonneschijn. De wind waaide even sterk, doch ze hadden dien van achteren. De sneeuw viel even dicht, maar al pratende, voelde zij het bijna niet. Toen ze voorbij de boerderij kwamen, blafte de booze hond, maar zij behoefde gelukkig niet over den vonder. Weldra waren ze tehuis. Tante ontving haar met een vriendelijk gelaat, waarop echter de grootste verbazing te lezen was. Zij scheen evenwel in tegenwoordigheid van den vreemden bediende niets te willen zeggen.

»Deze mand heeft mevrouw mij voor u medegegeven, vrouw Gerrits; ik twijfel niet, of de inhoud zal u en uw nichtje een aangename kerstavond bezorgen. Als de mand ledig is, wil Lize die wel op het kasteel terugbrengen, niet waar?»

Met deze woorden wilde hij zich verwijderen, doch vrouw Gerrits liet hem niet vertrekken, eer zij hem hartelijk gedankt had voor zijne zorg voor Lize en hem verzocht had hun beider dank aan de bewoners van het kasteel over te brengen. »Wilt u ook den jongenheer nog eens voor mij danken?» vraagde Lize. »Hij kon beter handel drijven dan ik en beter dan onze pottenkoopman ook. Als de man het zoo kon, was hij spoedig rijk geweest.«

»Ik wil het gaarne doen, doch ik denk zoo, dat ge zelve nog wel eens in de gelegenheid wezen zult om uw dank aan hem

ver te brengen. 't Is een ware grappenmaker, maar een goede jongen, dat is hij. Dat zegt iedereen.«

De knecht was vertrokken, Tante en Lize waren alleen.

III.

HET LEDIGE TUIWMANSHUIS.

»Ind,« zeide tante, terwijl zij Lize, die zich naar het bed begeven had, om de zieke een kus te geven en naar haar welstand te vragen, bij de hand vatte, »hoe zijt ge toch op de gedachte gekomen? Vertel mij toch eens alles! De Heer moet u wel wonderlijk geleid hebben. Hij wist ook wel, hoe hard het mij viel, dat ik u zelfs geen brood meer geven kon en Hij heeft de stille verzuchtingen van mijn hart gehoord en ons uitgered. Maar ge hebt toch niet gebedeld?«

»Neen, tante, ik heb eerlijk handel gedreven. Maar vertel u mij eerst eens: zijt ú niet erg geschrikt, toen u wakker werdt en mij niet vondt?« vraagde Lize, terwijl zij met haar doekje een traan van tante's wang droogde.

»Ik ben eerst wakker geworden, toen de knecht in de kamer kwam, om mij te zeggen, waar ge waart en ik werd dus voor bezorgdheid gevrijwaard. Gelukkig hadt ge het lampje aangestoken, eer ge heen gingt, zoodat ik den man niet in het donker behoefde te ontvangen. Doch zeg mij nu eens: hoe kwaamt ge op het kasteel?«

Nu vertelde Lize al haar wedervaren. Hare tante was getroffen door de uitingen van haren kinderlijken eenvoud en hare liefde. Toen Lize alles verteld had, nam zij het kistje en stortte het zilvergeld op het laken uit. Kijk eens, tante, wat een geld! Nog meer dan vijf gulden! Nu kunt u soep eten en de dokter zegt, dat het dan wel spoedig beter zijn zal. 't Is

toch wel waar, wat op de pannen van den koopman staat: aan Godes zegen is 't al gelegen!»

»Maar lieve kind,« zeide Tante, »dat zou toch ook waar zijn, al waart ge niet zóó gelukkig geweest in uw handel. De Heer vervult niet altijd onze wenschen. Hij weet best, wat ons goed en heilzaam is en zegent ons vaak dan juist het rijkst, wanneer Hij ons datgene onthoudt, wat wij van Hem begeeren en, als Hij ons moeite en verdriet in dit leven geeft. Ik zie het nu duidelijk, dat Hij ons niet verlaat, maar ik zou daarvan evenzeer overtuigd zijn, ook wanneer Hij u heden niet zóó wonderlijk geleid en ons geen overvloed gegeven had, gelijk wij nu hebben.«

»'k Had nooit gedacht, dat ik zooveel voor die dingen uit mijn naaikistje zou gekregen hebben,« zeide Lize, aan wie de woorden van Tante maar half bevielen.

»Toch spijt het mij, dat ge zooveel kwijt zijt van dingen, welke u zoo sterk aan uwe lieve moeder herinnerden. 't Is maar goed, dat uw kistje ten minste niet in den koop begrepen was.«

»En ik ben er blij om, tantelief. Ik heb genoeg, dat me aan moeder doet denken en er gaat geen dag voorbij, dat ik niet aan mijne lieve ouders denk. Maar willen we eens kijken, wat er in die mand is?«

Tante stemde toe en Lize haastte zich de mand te openen. Deze was kennelijk gevuld door iemand, die medelijden met eene zieke en tevens liefde voor een jeugdig meisje had en die beiden een aangename kerstavond gunde. Niet alleen toch bevatte de mand allerlei versterkende middelen, maar ook de noodige versnaperingen waren niet vergeten. Toen Lize nu den welgevulden disch bij tante's bed geschoven had, vouwde deze de handen saam en uit de volheid haars harten dankte zij den Heer, die hare bedruktheid had aangezien en veranderd had in vreugde en dankbaarheid, voor Zijne weldaden.

Toen was het kerstavond overal. Ginds in het kasteel en hier in het huisje op den wal en terwijl men de weldaden des Heeren genoot, verblijdden de harten zich bovenal hierin, dat Jezus Christus in de wereld gekomen was, om zondaren zalig

te maken. Ja, daarin verheugden zich armen en rijken. De rijken gevoelden het, dat ze arm waren, zoo zij Hem niet kenden als hun Heiland en Verlosser en de armen, die Hem lief hadden, gevoelden zich rijker dan menig kasteelbewoner. En wie er niets van gevoelde, diens schuld voor God werd des te zwaarder en diens oordeel te grooter, want andermaal was de blijde boodschap des Evangelies tot hem gekomen, zonder dat zijn hart er zich in verblijd had.

De sneeuw was lang van de straten gesmolten en de lieve voorjaarszon wierp hare stralen door de buien heen. Ze straalde door de hooge spiegelnuten van het kasteel, maar ook door de kleine ruiten van het huisje op den wal. Ja, waarlijk, daar schoen de zon ook door de buien heen. Want tante werd al sterker, dank zij, onder 's Heeren zegen, de versterkende spijzen, welke men haar van het kasteel zond. Daar toch had Lize aller harten gestolen door haar eenvoud en hare vriendelijkheid en toen de kerstdagen voorbij waren, had men naar haar en hare tante onderzoek gedaan. Dit viel zeer ten gunste voor beiden uit en toen men vernam, dat Lize's ouders vroeger op het kasteel gewoond hadden, stelde ieder der bewoners nog meer belang in haar lot. Lize was dan ook gansch geene vroomdelinge meer bij de nieuwe bewoners. Ofschoon men in den eersten tijd aan hare tante het noodige bracht, wyl zij nog niet alleen blijven kon, duurde het niet lang, of Lize mocht elken dag dáár komen, om het te halen. Vooral de kleinere familie was zeer aan haar gehecht, want, hoe schuchteren het meisje ook was, als zij zich onder kinderen bevond, vergat ze alle beschoortheid en wist ze als een klein moedertje te leiden. Vaak stonden ze haar al aan het hek op te wachten en vlogen ze haar tegen, als ze in de verte aankwam. Ze was dan ook genoodzaakt het nur van haar komen telkens te verwroegen. Nu moesten ze op het grasperk voor het kasteel met haar spelen, dan moest ze met hen in het priesel gaan zitten en hun wat vertellen, of ze moest met hen wandelen door het bosch. Dit laatste kostte Lize menig smartelijk oogenblik. Immers aan zoovele plaatsen hier waren herinneringen verbonden,

walke de droefheid om het verlies harer lieve ouders op nieuw in haar opwekten; doch zij trachtte al het mogelijke te doen om het den kinderen niet te doen bespeuren. Toch had zij boven hare kracht gerekend. Op zekeren middag, terwijl zij in het bosch bloempjes zocht met de kleinen, werden ze door eene hevige regenbui overvallen. Ze hadden weinig lust naar huis te gaan, daar zij meenden, dat de regen spoedig zou ophouden. Maar stond daar niet het ledige tuinmanahuis? De tuinman van het kasteel was niet gehuwd en de woning van Lize's ouders was, na hun heengaan, onbewoond gebleven. De kinderen snelden daarbinnen. Lize aarzelde, maar de kleinen hielden niet op; ze moest binnenkomen. 't Ontging hun echter niet, dat hunne vriendin droevig te moede was. Zij vraagden en drongen haar om hun toch te zeggen, wat er aan scheelde. Ach, dat was teveel voor Lize's gevoelig hart; ze barstte in tranen uit.

»Hela, ho-o-o! Waar zit jullie toch?« — klonk het op eens door het bosch.

»Hier, Gerard, o kom eens hier! Lize schreit! Kijk ze eens schreien!«

»Mama was bang, dat jullie doornat zoudt zijn en stuurde me om je allemaal binnen te brengen, maar gelukkig zijt ge onder dak. Maar wat is dat? Lize, wat scheelt er aan, meid? De kleinen . . . . Zeg eens, hebt jullie wat gedaan?«

»Neen, neen! Ze werd in eens bedroefd, toen we hier kwamen en toen we vraagden, wat haar scheelde, begon ze te schreien, dat we er bang van werden.«

»Och, 't is niets, jongheer!« zeide Lize, die zich trachtte te herstellen. »'t Is niets! 't Is al over: wilt u er maar niets van zeggen?«

»Ah, nu weet ik het al!« zeide Gerard, die zich een of ander scheen te herinneren. »Zeker zal ik er iets van zeggen. 'k Heb het Pa al eens gevraagd. Dit huis kon evengoed bewoond worden. Ik begrijp het al. Kom, Lize, droeg uwe oogen maar, meid, en ga maar gauw heen. Ik zal wel bij de kinderen blijven.«

»Wilt u or, als 't u belooft, maar niets van zeggen?« vraagde Lize nog eens.

»Kom, malle meid! Pa is geen vogelverschrikker en mama

houdt van je. Laat mij mijn gang maar gaan! Gauw maar, anders zoudt ge op nieuw beginnen.«

Toen de maaltijd dien namiddag afgelopen was, begaven de bewoners van het kasteel zich met de kinderen in den tuin. De regen had opgehouden, de lucht was helder en de laatste stralen van de ondergaande zon wierpen haar rooden gloed op de toppen der boomen.

»Waar waart gij toch te midden van dien regen, toen Gerard u haalde? Ik was bang, dat ge door en door nat geworden waart,« zeide de moeder.

»o Mama,« antwoordde Gerard, die meende, dat nu het geschikte oogenblik gekomen was, »ze waren in het tuinmanshuis gevluht en raad u eens, die arme Lize was niet tot bedaren te krijgen van 't schreien.«

»Van 't schreien? Wat was er dan gebeurd?«

»Nu, mama, ze was zoo bedroefd. U weet immers wel, dat ze vroeger met hare ouders daar gewoond heeft. 't Zou mij ook zoo gaan, als u eens dood waart, u en pa en ik kwam dan weér hier in huis.«

Gerard had eene gevoelige snaar bij mama aangeroerd. Een traan kwam in hare oogen en ze keerde zich om, ten einde hare ontoeroing te verbergen.

»Kunt u de tante van Lize niet voor meid nemen en dáár laten wonen, mama? Dan kon Lize ook altijd bij de kinderen zijn. Dat huisje staat toch ledig; niemand heeft er wat aan.«

»Gij praat over de kinderen, of ge zolf al een groot mensch waart,« zeide mama, terwijl ze, glimlachend, hem met haar zakdoek een tik tegen zijn wang gaf. »Als ik het met u overleggen moest, dan was de zaak beklonken.«

»Nu, mama, overleg de zaak dan maar eens met uw oudsten zoon,« zeide papa; »'t doet mij genoeg, te zien, dat Gerard zijn gevoelig hart en zijn gezond verstand spreken laat.«

»Dank u, papa,« zeide Gerard verheugd en drukte zijn goeden vader de hand. »Dus komen ze, nietwaar, mama?« vroegde hij zijne moeder met een gelaat, waarop verrassing en vreugde te lezen stonden.

»Heb ik 't niet gezegd, dat de zaak met u spoedig beklon-

ken zou zijn? antwoordde zijne moeder, glimlachende. »Nu, ja dan! Pa en moe hadden het zich al voorgenomen.«

»Hoezee, jongens, Lize en haar tante komen in het tuinmanshuis wonen!« juichten de kinderen en 't hart der ouders juichte mede.

En toen Lize den volgenden dag kwam, sprongen de kinderen haar tegemoet en vertolden haar het heugelijke nieuws en ze had wel kunnen schreien maar nu van vreugde, doch ze hield zich in, want de kleintjes mochten eens denken, dat ze er niet blijde mede was en niet dankbaar er voor. En blijde toch was ze en gelukkig, dat ze wel lachen en schreien kon tegelijk, daarom lachte ze alleen maar. Maar toen Gerard kwam en haar aanzag, alsof hij in hare glinsterende oogen lezen wilde, of het nu goed was, toen bedankte zij hem zoo hartelijk, dat hare stem er van beefde en de jongen op eens riep:

»Hoe is 't nu met je, Lize? Schrei je nu weder! Wacht, ik zal het aan Pa en moe zeggen.«

Maar Lize vloog hem na en riep: »Jonghebeer! Ik schrei heusch niet. 't Was enkel, omdat ik zóó blij ben!«

»Och, jullie schreit geloof ik altijd!« zeide Gerard. »Schreien, als je verdriet hebt en schreien als ge blij zijt, maar ik zie je liever niet schreien, hoort ge!«

Drie maanden later was het tuinmanshuisje bewoond en het huisje op den wal stond ledig, want de bewoonsters hadden het verlaten. Tante diende op het kasteel en Lize ging weder naar de school. Maar als het vier uur was, dan vraagden de kinderen al aan tante, of Lize nog niet tehuis was. Dan gingen ze haar tegemoet, om met haar bloemen te plukken in het bosch of met haar te spelen. En als ze zoo naar hartelust aan den gang waren, be kroop Gerard zelfs de lust om mede te doen. Maar dan bedacht hij, dat hij er toch wel wat groot voor geworden was en hij trooste zich met de gedachte: »'t Is toch maar goed, dat ik dat nu eens zoo heb mogen beklinken met Mama!«

